

شناسه	بخشنامه	تاریخ تهیه گزارش	۱۴۰۴/۰۳/۰۷
عنوان موضوع	موانع افزایش آستانه مجاز رفع تعهد ارزی صادرکنندگان و بازگشت ارز حاصل از صادرات از ۶۰ درصد به ۷۰ درصد و ایجاد محدودیت در ارائه خدمات بانکی به متعهدین ارزی		
مرجع طرح موضوع	کمیسیون توسعه صادرات غیر نفتی اتاق بازرگانی صنایع معادن و کشاورزی استان		
شرح موضوع	کمیسیون توسعه صادرات غیر نفتی اتاق بازرگانی مشهد طی نامه شماره ۱۴۰۴/۵۵۸/ص مورخ ۱۴۰۴/۰۲/۲۱ به دبیرخانه شورا اعلام نمود، دستورالعمل اخیر بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران در خصوص «الزام صادرکنندگان به رفع تعهد ارزی صرفاً تا سقف ۷۰ درصد از ارزش صادرات خود»، به صورت یک جانبه و بدون مشورت با ذینفعان اصلی اتخاذ شده، که میتواند شرایط سختگیرانه‌ای را آن هم در سالی که به نام سرمایه‌گذاری در تولید از سوی مقام معظم رهبری نامگذاری شده، پیش روی صادرکنندگان قرار دهد و آثار زیانباری بر نظام صادرات غیرنفتی، انگیزه صادرکنندگان و جریان بازگشت ارز حاصل از صادرات بگذارد لذا خواستار طرح موضوع در دبیرخانه شورا شد. بررسی ها و تحقیقات دبیرخانه شورای گفت و گو حاکی از آن است که سیاست‌های اخیر بانک مرکزی در حوزه تولید و صادرات، به جای تسهیل‌گری، با رویکرد محدودکننده تدوین شده‌اند. در کمتر از یک ماه گذشته، این نهاد پولی دو بخشنامه محدودکننده، صادر کرده که با مخالفت‌های صریح اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی مواجه شده، زیرا تأثیرات منفی محسوسی بر تجارت خارجی کشور خواهد گذاشت. نخستین بخشنامه تحت عنوان «دستورالعمل محدودیت ارائه خدمات بانکی برای عدم ایفای تعهد ارزی صادرکنندگان» از سوی شورای عالی بانک‌ها صادر شده و طی نامه شماره ۰۴/۲۴۱۷۸ مورخ ۱۴۰۴/۰۲/۰۳ به شبکه بانکی کشور ابلاغ شده است. در این مقرر ضوابطی تعیین شده که بر مبنای آن، ارائه خدمات بانکی به آن دسته از صادرکنندگانی که میزان ایفای تعهدات ارزی آن‌ها، بین ۶۰ تا ۸۰ درصد است، با محدودیت‌های جدی مواجه شده، به نحوی که عملاً ارائه تسهیلات جدید و خدمات بانکی به این دسته از واحدهای تولیدی-صادراتی محدود و در مواردی، ممنوع می‌گردد؛ لذا مفاد این بخشنامه، تولید و صادرات را تحت تأثیر منفی قرار می‌دهد. بانک مرکزی در این نامه اعلام نموده است با عنایت به ماده (۸) قانون بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، ناظر بر وظایف و اختیارات هیأت عالی بانک مرکزی و با تأکید بر تکلیف کلیه صادرکنندگان به برگشت ارز حاصل از صادرات به چرخه اقتصادی کشور وفق مصوبات شورای عالی هماهنگی اقتصادی، هیئت وزیران و تبصره (۶) بند (ح) ماده (۲) مکرر قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز و به منظور ایجاد محدودیت در ارائه خدمات بانکی برای صادرکنندگانی که نسبت به بازگشت ارز حاصل از صادرات و رفع تعهدات ارزی صادراتی خود به نحو شایسته اقدام نمی‌نمایند، "دستورالعمل ایجاد محدودیت در ارائه خدمات بانکی برای عدم ایفای تعهد صادرکنندگان" مشتمل بر ۷ ماده در هجدهمین نشست هیئت عالی بانک مرکزی مورخ ۱۴۰۳/۱۱/۲۳ مطرح تصویب و در تاریخ ۱۴۰۴/۰۲/۰۳ به شبکه بانکی ابلاغ شد. بر اساس این دستورالعمل مقرر گردید ارائه خدمات بانکی به شرح جزئیات مندرج در جدول زیر برای صادرکنندگان اعمال شود و مصوبات مذکور از تاریخ ۳ خرداد ۱۴۰۴ برای کلیه صادرکنندگان و شعب بانکی/اعتباری لازم الاجراست.		

دسته صادرکنندگان حسب نسبت برگشت ارز	اعطای انواع تسهیلات	ایجاد تعهدات (اعتبار اسنادی و ضمانتنامه)	عملیات مرتبط با تخصیص ارز، تأمین ارز و واردات کالا
درصد برگشت ارز ≤ 80	✓	✓	✓
$80 <$ درصد برگشت ارز ≤ 70	-	✓	✓
$70 <$ درصد برگشت ارز ≤ 60	-	-	✓
$60 <$ درصد برگشت ارز	-	-	-

تحلیل این جدول حاکی از آن است که

۱. صادرکنندگان با برگشت ارز ۸۰٪ و بالاتر هیچ محدودیتی ندارند و می‌توانند از تمام خدمات بانکی (تسهیلات، اعتبار اسنادی، ضمانت‌نامه، تأمین ارز و واردات) استفاده کنند.

۲. صادرکنندگان با برگشت ارز ۷۰ تا ۸۰ درصد:

فقط از تسهیلات محروم هستند اما می‌توانند تعهدات بانکی (اعتبار اسنادی و ضمانت‌نامه) دریافت کنند و برای واردات و تأمین ارز اقدام نمایند.

۳. صادرکنندگان با برگشت ارز ۶۰ تا ۷۰ درصد:

تنها مجاز به عملیات مرتبط با ارز و واردات هستند و اجازه دریافت تسهیلات یا صدور ضمانت‌نامه را ندارند.

۴. صادرکنندگان با برگشت ارز کمتر از ۶۰ درصد:

به‌طور کامل از خدمات بانکی محروم هستند و هیچ یک از خدمات مالی (اعم از تسهیلات، ضمانت‌نامه یا تأمین ارز) به آن‌ها ارائه نمی‌شود.

لذا در این بخشنامه صراحتاً عده‌ای زیادی از صادرکنندگان از دریافت خدمات ضروری کسب و کار خود بدلیل عواملی خارج از اختیارشان تنبیه و جریمه خواهند شد.

دومین بخشنامه با شماره ۰۴/۳۹۶۴۸ که در تاریخ ۱۴۰۴/۰۲/۱۷ از سوی بانک مرکزی صادر شده نیز، با افزایش ۱۰ درصدی، آستانه رفع تعهد ارزی صادرات را از ۶۰ به ۷۰ درصد افزایش داده است که براساس تجربیات سنواتی ثبت‌شده، مشکلات زیادی را برای صادرکنندگان ایجاد خواهد کرد؛ چراکه به دلیل شرایط تحریمی و عدم اتصال نظام بانکی ایران به شبکه بانکی جهانی، عملاً انتقال ارز و ورود آن به کشور با سختی‌ها و هزینه‌های بسیار مواجه است که این بخشنامه نیز، منجر به کندی صادرات و کاهش شدید آن خواهد شد.

در این بخشنامه آمده است وفق تصمیمات سی امین جلسه مورخ ۱۴۰۴/۰۲/۰۳ کارگروه بازگشت ارز حاصل از صادرات و مستند به بند (۸) ماده (۳) آئین‌نامه اجرایی مذکور، حد آستانه برخورداری از مشوق‌ها و معافیت‌ها بر اساس تصمیمات جلسه فوق برای تمامی صادرکنندگان به میزان ۷۰ درصد تعیین و از ۱۴۰۴/۰۵/۰۱ در سامانه‌های ذیربط اعمال می‌گردد.

در مجموع رویکرد پولی و بانکی کشور، موانع مختلفی را در حوزه صادرات اعمال نموده و سیاست‌های تنبیهی مختلف جایگزین تشویق و توسعه صادرات گردیده است.

لذا نظر به اهمیت، موضوع در دستور کار هشتمین نشست دبیرخانه شورای گفت و گو قرار گرفت.

- سیاست بانک مرکزی به صورت پلکانی و بر اساس میزان تعهد ارزی صادرکنندگان اعمال شده است. هرچه درصد برگشت ارز کمتر باشد، محدودیت‌های بیشتری بر واحدهای تولیدی-صادراتی تحمیل می‌شود. این رویکرد می‌تواند موجب کاهش انگیزه صادراتی و اختلال در زنجیره تأمین تولیدکنندگان شود.
- فعالان اقتصادی تولیدی و بازرگانی، در حال حاضر در صورت عدم رفع تعهد ارزی کمتر از ۶۰٪ امکان صادرات کالاهای خود را ندارند در صورت ادامه این روند ممکن است بازارهای هدف صادراتی که تاکنون کسب کرده اند از دست داده و برند آنها دچار خدشه شود.
- با توجه به اعمال تحریم های کشورهای مختلف، نبود مسیرهای شفاف و روشن در برگشت ارز، عدم امکان دریافت ارز از برخی کشورهای منطقه، اعمال کارمزدهای مختلف در فرایند بازگشت ارز به واسطه استفاده از مسیرهای جایگزین، عملاً ارزی که متعلق به صادر کننده است با هزینه های مختلفی روبرو می شود. این در شرایطی است که علی رغم دشواری بازگشت در صورتیکه روش های مختلف، ارز را به کشور باز گرداند در فرایند طولانی، زمانبر و هزینه زا مبالغی از آن صرف انتقال می شود. حال آنکه ارز صادر کننده بخش خصوصی حقیقی متفاوت با ارز پترو شیمی و... است و متعلق به صادرکننده می باشد. لذا این سیاستها در شرایط تحریمی می بایست بر بخش های دولتی اجرایی شود که از منابع دولتی استفاده نموده و ضرورت دارد عواید به چرخه اقتصاد کشور با قیمت های دستوری بازگشته شود.
- الزام به بازگشت ارز ایزاری برای کنترل حساب سرمایه و نوسانات (حول روند) ناشی از آن است و نمی توان از این ابزار برای توقف روند افزایشی نرخ ارز استفاده کرد. چرا که روند بلندمدت افزایش نرخ ارز از ناترازی حساب جاری و ناترازی حساب جاری نیز تماماً از ناترازی های کلان اقتصادی تبعیت می کند و راهکار توقف روند بلندمدت کاهش ارزش پول ملی، رفع ناترازی ها است.
- تداخل وظایف و مأموریت های بانک مرکزی با سازمان توسعه تجارت به عنوان متولی اصلی تجارت خارجی ایران یکی از موانع جدی تصمیم گیری در حوزه صادرات است، به گونه ای که بانک مرکزی وظایف و مأموریت های ثبات و سلامت شبکه بانکی و مهار تورم، کمک به تحقق عدالت اجتماعی و... عهده دار بوده و سازمان توسعه تجارت ایران، براساس فصل دوم قانون تجارت مسئول تسهیل، توسعه و تقویت تجارت خارجی ایران، به ویژه صادرات غیرنفتی است. اما شرایط کنونی کشور موجب گردیده تا بانک مرکزی به انحاء مختلف در وظایف و مأموریت های سازمان توسعه تجارت با صدور تصمیمات متعدد مداخله نموده و این تداخل وظایف و مأموریت ها محیط کسب و کار را نامساعد می نماید. لذا ضرورت دارد عدم مداخله بانک مرکزی در تسهیل و توسعه و تقویت تجارت خارجی توسط این نهاد رعایت گردد.
- به موجب مواد ۲ و ۳ و ۲۴ و ۳۰ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار مصوب ۱۳۹۰ دولت مکلف است در مراحل بررسی موضوعات مربوط به محیط کسب و کار برای اصلاح و تدوین مقررات و آیین نامه ها، نظر کتبی اتاقها و آن دسته از تشکلهای ذی ربطی که عضو اتاقها نیستند، اعم از کارفرمایی و کارگری را درخواست و بررسی کند و هرگاه لازم دید آنان را به جلسات تصمیم گیری دعوت نماید و ماده ۶۰ قانون رفع موانع تولید

ایرادات و مشکلات
مطروحه

رقابت پذیر و ارتقای نظام مالی کشور مصوب ۱۳۹۴ که رعایت مواد (۲) و (۳) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار در تدوین آیین نامه های اجرایی این قانون الزامی است. • مغایرت صدور "دستورالعمل ایجاد محدودیت در ارائه خدمات بانکی برای عدم ایفای تعهد صادرکنندگان" در هجدهمین نشست هیات عالی بانک مرکزی مورخ ۱۴۰۳/۱۱/۲۳ و بخشنامه صادر شده توسط بانک مرکزی مبنی بر افزایش ۱۰ درصدی، آستانه رفع تعهد ارزی صادرات از ۶۰ به ۷۰ درصد آثار منفی زیادی برای صادرات خواهد داشت. با عنایت به سال سرمایه گذاری برای تولید، اعمال سیاست های تنبیهی رویه سرمایه گذاری برای تولید را با چالش مواجه خواهد نمود. • این موضوع ریسک کاهش رقابت پذیری را به همراه خواهد داشت. زمانیکه رقبا در کشورهای دیگر چنین محدودیت هایی نداشته باشند، مزیت رقابتی صادرکنندگان ایرانی کاهش می یابد. • در صورت عدم رفع تعهد ارزی، صادرکنندگان با پرونده های قضایی مواجه خواهند شد. نکته اینکه حتی با آستانه ۶۰ درصد نیز صادرکنندگان با چالش هایی جدی روبرو بودند؛ چراکه ارزآوری فرآیندی دشوار است و صادرکننده ناگزیر به بازگرداندن ارز است تا سرمایه در گردش خود را تأمین کند. • ایجاد ریسک برای اعتبار تجاری از پیامد های این سیاست خواهد بود. نتیجه محدودیت در دسترسی به خدمات بانکی برای کسانی که موفق به ایفای تعهد نمی شوند، ممکن است موجب بی ثباتی مالی و عدم ایفای تعهدات بین المللی شود. • اعمال این سیاست ها برای صادرکنندگان نتایج عکس به همراه خواهد داشت و اندک افرادی که در این شرایط و محدودیت ها باز هم توان صادرات را داشته باشند به روش های جایگزین مانند تهاتر کالا روی خواهند آورد.	
نظرات اعضا حاضر در جلسه کارشناسی: در هشتمین جلسه دبیرخانه شورای گفت و گوی دولت و بخش خصوصی استان، آثار افزایش آستانه مجاز رفع تعهدات ارزی صادرکنندگان و بازگشت ارز حاصل از صادرات از ۶۰ درصد به ۷۰ درصد و الزام صادرکنندگان به رفع تعهد ارزی ۷۰ درصد ارزش صادرات خود (طبق دستورالعمل بانک مرکزی) و ایجاد محدودیت در ارائه خدمات بانکی برای عدم ایفای تعهد صادرکنندگان، بررسی شد. ضرورت رفع ابهام از تبصره ۳ ماده ۶ آیین نامه اجرایی قانون ساماندهی مبادلات مرزی به دلیل کاهش صادرات تعاونی های مرزنشین استان ناشی از تفاسیر متفاوت دستگاه های اجرایی از مواد ۸ و ۹ قانون ساماندهی مبادلات مرزی، دیگر موضوع محوری این نشست بود. علی اکبر لبافی، رئیس دبیرخانه این شورا، در تشریح نخستین دستور کار جلسه گفت: بر اساس دستورالعمل جدید بانک مرکزی، صادرکنندگان ملزم به رفع تعهد ارزی معادل ۷۰ درصد از ارزش صادرات خود شده اند؛ در حالی که این میزان پیش از این ۶۰ درصد بود. این تغییر هم زمان شامل محدودیت هایی برای صادرکنندگان است.	جمع بندی جلسه کارگروه تخصصی (کارشناسی) به تاریخ ۱۴۰۴/۰۲/۲۹

لبافی افزود: در این دستورالعمل، صادرکنندگان بر اساس میزان بازگشت ارز به کشور دسته‌بندی شده‌اند. آن دسته از صادرکنندگانی که تا ۸۰ درصد ارز حاصل از صادرات را بازمی‌گردانند، امکان بهره‌مندی از انواع تسهیلات، تعهدات اعتباری اسنادی، تخصیص و تأمین ارز را خواهند داشت.

زمین‌گیر شدن صادرکنندگان با تصمیمات ناگهانی

در ادامه این نشست، حسین محمدیان، رئیس کمیسیون توسعه صادرات اتاق بازرگانی مشهد، با اشاره به اجرایی شدن این دستورالعمل از ابتدای مردادماه، از پیامدهای آن ابراز نگرانی کرد و گفت: با وجود تأکید رهبر انقلاب بر حمایت از سرمایه‌گذاری برای تولید، تصمیمات بانک مرکزی می‌تواند به تضعیف صادرات و زمین‌گیر شدن صادرکنندگان منجر شود.

محمدیان توضیح داد: بر اساس این بخشنامه، صادرکنندگانی که تعهد ارزی کمتر از ۷۰ یا ۸۰ درصد داشته باشند، از دریافت تسهیلات و خدمات بانکی محروم می‌شوند و در صورتی که این میزان به کمتر از ۶۰ درصد برسد، کارت بازرگانی آنان مسدود خواهد شد. در صورت اجرای این بخشنامه، بخش قابل توجهی از صادرکنندگان شناسنامه‌دار از چرخه صادرات حذف می‌شوند؛ به‌ویژه صادرکنندگان متوسط و بزرگ که بخش عمده فعالیت‌هایشان بر پایه ضمانت‌نامه‌ها و تسهیلات بانکی است.

او افزود: در نشست کمیسیون توسعه صادرات غیرنفتی اتاق مشهد مقرر شد که با تمام توان، مخالفت با این دستورالعمل را در شورای گفت‌وگوی استانی مطرح و پیگیری کنیم تا از اجرای آن جلوگیری شود.

پیامدهای قضایی و آسیب به برندهای صادراتی

محمدیان همچنین به پیامدهای حقوقی این بخشنامه اشاره کرد و گفت: در صورت عدم رفع تعهد ارزی، صادرکنندگان با پرونده‌های قضایی مواجه خواهند شد. نکته این‌که حتی با آستانه ۶۰ درصد نیز صادرکنندگان با چالش‌هایی جدی روبرو بودند؛ چراکه ارزآوری فرآیندی دشوار است و صادرکننده ناگزیر به بازگرداندن ارز است تا سرمایه در گردش خود را تأمین کند.

تغییرات نگران‌کننده در ترکیب صادرات استان

وی در بخش دیگری از این نشست، به آمار صادرات استان در سال ۱۴۰۳ اشاره کرد و گفت: بررسی ترکیب صادرات نشان می‌دهد که پسته با ۱۰۰ درصد رشد، رتبه نخست را به خود اختصاص داده است. این افزایش عمدتاً به دلیل صادرات در مقابل واردات بوده است؛ به‌ویژه صادرات پسته به چین برای واردات خودرو. این موضوع سوال‌برانگیز است که چه سرنوشتی برای بازار پسته رقم خورده و چه کسانی از این صادرات منتفع شده‌اند؟ سهم صادرکنندگان اصلی پسته در این میان چقدر بوده است؟

محمدیان همچنین به کاهش ۴۰ درصدی صادرات زعفران، به عنوان مزیت سنتی خراسان رضوی، اشاره کرد که در رتبه چهارم صادراتی قرار گرفته و تأکید کرد این موضوعات باید در شورای گفت و گو به صورت تخصصی بررسی و پیگیری شود.

چالش های رفع تعهدات ارزی در شرایط تحریمی

در ادامه جلسه، محمدعلی امیرفخریان، رئیس اداره بازرگانی خارجی اداره کل صنعت، معدن و تجارت خراسان رضوی گفت: رفع تعهد ارزی یکی از بزرگ ترین چالش های تجارت خارجی و صادرات است. صادرکنندگان در شرایطی دشوار و بدون بهره گیری از ضمانت های بانکی اقدام به صادرات می کنند و مجبورند ارز حاصل را خارج از شبکه بانکی و با نرخ بازار طلا و ارز بازگردانند، در حالی که منطقی تر آن است که صادرکننده در تعیین نرخ و نحوه بازگشت ارز اختیار داشته باشد.

وی افزود: متأسفانه در سطح ملی چنین سیاست هایی اجرایی نمی شود و صادرکنندگان ناچارند فرآیندهای زمان بر و پرهزینه ای را طی کنند. این سیاست ها در نهایت منجر به تقویت کارت های بازرگانی فاقد پشتوانه و تضعیف صادرکنندگان واقعی می شود.

امیرفخریان با اشاره به نقش سازمان توسعه تجارت ایران در سیاست گذاری تجاری کشور گفت: بر اساس قوانین، متولی تجارت خارجی کشور این سازمان است. اما اکنون فرآیندهایی مانند تخصیص ارز به نهادهای دیگر از جمله بانک مرکزی سپرده شده که باعث بروز مشکلات متعدد در واردات، گمرک و ایفای تعهدات ارزی شده است. صادرکنندگان توانمند نیز در ایفای تعهدات ارزی با مشکل مواجه اند و بازگرداندن مسئولیت تخصیص ارز به سازمان توسعه تجارت ایران بر اساس قانون می تواند بخشی از این چالش را حل کند.

خودتحریمی، مانعی مضاعف در مسیر صادرات

هادی نبی زاده، نایب رئیس کمیسیون توسعه صادرات غیرنفتی اتاق بازرگانی مشهد نیز با بیان اینکه علاوه بر تحریم های خارجی، خودتحریمی های داخلی بیش از پیش به مانعی برای صادرات تبدیل شده اند، گفت: صادرکنندگان به پشتوانه اعتبار خود در خارج از کشور اقدام به خرید و تأمین کالا می کنند. با این حال، روند طولانی ثبت سفارش و الزام به پرداخت وجه پیش از تخصیص ارز، عملاً تجارت را فلج کرده است.

وی افزود: در حالی که تأمین کالا و ترخیص آن در شرایط اعتباری صورت می گیرد، الزام به داشتن موجودی معادل ریالی در حساب بانکی برای تخصیص ارز، محدودیتی جدی برای صادرکنندگان ایجاد کرده و ادامه این روند، موجب افت محسوس در عملکرد واحدهای توانمند صادراتی خواهد شد.

استندهای مبهم در دستورالعمل ارزی بانک مرکزی

در ادامه نشست، محمد نجاریان، رئیس کمیته امور گمرکی و مقررات صادرات کمیسیون توسعه صادرات اتاق مشهد، با نقد مستندات قانونی دستورالعمل ارزی بانک مرکزی گفت: این دستورالعمل بر اساس ماده ۵ ستاد مقابله با تحریم و

بندهای ۲۰ و ۲۲ ماده ۴ قانون بانک مرکزی تدوین شده است. بندهایی که به ترتیب به نگهداری ذخایر ارزی و نقش نظارتی بانک در ورود و خروج ارز اشاره دارند؛ اما ارتباط مستقیم این مفاد با اجبار به رفع تعهد ارزی صادرکنندگان مشخص نیست.

وی افزود: این دستورالعمل صادرکنندگان را موظف به بازگرداندن ۱۰۰ درصد ارز حاصل از صادرات کرده، در حالی که چنین نرخي تنها برای صادرکنندگان عمده مانند شرکت‌های فولادی منطقی است. برای صادرکنندگان کوچک و متوسط معمولاً سقف ۹۰ درصد در نظر گرفته می‌شود، اما این تفکیک در دستورالعمل لحاظ نشده است.

نجاریان همچنین خاطرنشان کرد: استناد به بند ۸ ماده ۳ نیز که مربوط به وظایف کارگروه بازگشت ارز است، نمی‌تواند مبنای تصمیم‌گیری بانک مرکزی قرار گیرد. چرا که این ماده صرفاً حدود اختیارات کارگروه مذکور را مشخص کرده و بانک مرکزی نمی‌تواند با استناد به آن محدودیت‌های فراتر از قانون اعمال کند.

ساختار کمیته ریلی و جمع‌بندی دستور کار اول

لبافی، رئیس دبیرخانه شورای گفت‌وگوی دولت و بخش خصوصی استان، در جمع‌بندی مباحث مطرح‌شده در خصوص ساختار کمیته ریلی و شفاف‌سازی پیرامون اعضای این کمیته، به سابقه اختلافات چندساله میان بخش دولتی و خصوصی به‌ویژه در حوزه واگن‌ها، هزینه‌ها، راه‌آهن، کارگزاران گمرکی و مجموعه حمل‌ونقل اشاره کرد و گفت: این اختلافات به‌شدت میان طرفین وجود داشت و سال‌ها ادامه داشت. در واکنش به این وضعیت، پیشنهاد دادیم که به جای تداوم این روند، شورایی تشکیل دهند و مسئله را درون‌گروهی حل کنند. نهایتاً توافق شد که کارگروه سیاست‌گذاری ریلی با حضور دستگاه‌های ذی‌ربط که مورد نظر بخش خصوصی نیز بودند، تشکیل شود.

وی ادامه داد: موضوع در شورای گفت‌وگوی دولت و بخش خصوصی مطرح شد و چند جلسه نیز برگزار گردید. در نهایت، شورای سیاست‌گذاری ریلی تعیین و مقرر شد که ریاست این کارگروه به صورت دوره‌ای مشخص شود. خوشبختانه، اکنون که سه سال از آغاز فعالیت این کارگروه می‌گذرد، نتایج به‌دست‌آمده در استان بسیار رضایت‌بخش بوده و بسیاری از مشکلات و اختلافات در این چارچوب حل‌وفصل شده‌اند؛ به‌گونه‌ای که بخش خصوصی نیز از عملکرد این کارگروه رضایت کامل دارد.

لبافی در ادامه، به سه بند اصلی دستور کار نخست این جلسه اشاره کرد و گفت: بند نخست، مربوط به تداخل وظایف میان بانک مرکزی و سازمان توسعه تجارت ایران است. در این خصوص پیشنهاد می‌شود با استناد به قوانین، ورود هر نهاد به موضوعات صرفاً در حیطه تخصصی خود صورت گیرد. بند دوم، بررسی این مسئله است که آیا در مصوبه‌ای که در حال حاضر در دستور کار قرار دارد، نظر بخش خصوصی نیز لحاظ شده یا خیر؛ موضوعی که از طریق تهران در حال پیگیری است. و در نهایت، بند سوم به ارزیابی تأثیر این مصوبه بر صادرات کشور می‌پردازد و این‌که چه چالش‌های جدی برای صادرکنندگان در پی خواهد داشت و پیشنهاد می‌شود افزایش سقف تعیین شده حذف گردد.

اسامی حاضرین در جلسه :

دفتر هماهنگی امور سرمایه گذاری و اشتغال استانداری خراسان رضوی، اداره کل صنعت، معدن و تجارت خراسان رضوی، کمیسیون هماهنگی بانکهای استان خراسان رضوی، گمرک مشهد، خانه صنعت، معدن و تجارت استان خراسان رضوی، اتاق تعاون استان خراسان رضوی، کمیسیون توسعه صادرات غیرنفتی اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی خراسان رضوی، کمیسیون مدیریت واردات اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی خراسان رضوی، اتحادیه صادرکنندگان استان خراسان رضوی، اتحادیه شرکتهای تعاونی مرزنشینان استان خراسان رضوی.

غایبین در جلسه:

کمیسیون برنامه ریزی، هماهنگی و نظارت بر مبارزه با قاچاق کالا و ارز استان، انجمن مدیران صنایع خراسان رضوی.

جمع بندی جلسه کارشناسی:

گزارشات و موضوعات مطرح شده از سوی تشکل های اقتصادی حاکی از آن است، بانک مرکزی از ابتدای سال جاری همچون گذشته، به جای رویکرد تسهیل گری در امر تولید و صادرات، اعمال محدودیت های جدی در این حوزه را در دستور کار قرار داده و در کمتر از یک ماه، دو بخشنامه محدودکننده حوزه تولید و صادرات را علیرغم مخالفت های صریح اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی ایران صادر نموده است که به شدت، تجارت خارجی کشور را تحت تأثیر خود قرار خواهد داد. اولین بخشنامه تحت عنوان «دستورالعمل ایجاد محدودیت در ارائه خدمات بانکی برای عدم ایفای تعهد صادرکنندگان» از سوی شورای عالی بانکها صادر شده و طی شماره ۰۴/۲۴۱۷۸ مورخ ۱۴۰۴/۰۲/۰۳ به شبکه بانکی ابلاغ شده است؛ در این مقرر ضوابطی تعیین شده که بر مبنای آن، ارائه خدمات بانکی به آن دسته از صادرکنندگانی که میزان ایفای تعهدات ارزی آنها، بین ۶۰ تا ۸۰ درصد است، با محدودیت های جدی مواجه شده، به نحوی که عملاً ارائه تسهیلات جدید و خدمات بانکی به این دسته از واحدهای تولیدی-صادراتی محدود و در مواردی، ممنوع می گردد؛ فلذا پیش بینی می شود که مفاد این بخشنامه، تولید و صادرات را تحت تأثیر منفی قرار دهد.

بانک مرکزی اعلام نمود: با عنایت به ماده (۸) قانون بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، ناظر بر وظایف و اختیارات هیأت عالی بانک مرکزی و با تأکید بر تکلیف کلیه صادرکنندگان به برگشت ارز حاصل از صادرات به چرخه اقتصادی کشور وفق مصوبات شورای عالی هماهنگی اقتصادی، هیئت وزیران و تبصره (۶) بند (ح) ماده (۲) مکرر قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز و به منظور ایجاد محدودیت در ارائه خدمات بانکی برای صادرکنندگانی که نسبت به بازگشت ارز حاصل از صادرات و رفع تعهدات ارزی صادراتی خود به نحو شایسته اقدام نمی نمایند، "دستورالعمل ایجاد محدودیت در ارائه خدمات بانکی برای عدم ایفای تعهد صادرکنندگان" مشتمل بر ۷ ماده در هجدهمین نشست هیئت عالی بانک مرکزی مورخ ۱۴۰۳/۱۱/۲۳ مطرح، تصویب و در تاریخ ۱۴۰۴/۰۲/۰۳ به شبکه بانکی ابلاغ گردید.

بر اساس این دستورالعمل مقرر گردید ارائه خدمات بانکی به شرح جزئیات مندرج در جدول برای اشخاص موصوف اعمال شود

دومین بخشنامه با شماره ۰۴/۳۹۶۴۸ که در تاریخ ۱۴۰۴/۰۲/۱۷ از سوی بانک مرکزی صادر شده نیز، با افزایش ۱۰ درصدی، آستانه رفع تعهد ارزی صادرات را از ۶۰ به ۷۰ درصد افزایش داده است که براساس تجربیات سنواتی

ثبت شده، مشکلات زیادی را برای صادرکنندگان ایجاد خواهد کرد؛ چراکه به دلیل شرایط تحریمی و عدم اتصال نظام بانکی ایران به شبکه بانکی جهانی، عملاً انتقال ارز و ورود آن به کشور با سختی‌ها و هزینه‌های بسیار مواجه است که به نظر می‌رسد این بخشنامه نیز، منجر به کندی صادرات و کاهش شدید آن خواهد شد؛ فلذا از دیدگاه بخش خصوصی به نظر می‌رسد تغییرات اعمال شده در این مدت کوتاه یک‌ماهه از سوی بانک مرکزی، ضربات مخربی را به پیکره تولید و تجارت کشور وارد خواهد آورد.

کمیسیون توسعه صادرات غیر نفتی اتاق بازرگانی مشهد طی نامه شماره ۱۴۰۴/۵۵۸/ص مورخ ۱۴۰۴/۰۲/۲۱ به دبیرخانه شورا اعلام نمود دستورالعمل اخیر بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران در خصوص «الزام صادرکنندگان به رفع تعهد ارزی صرفاً تا سقف ۷۰ درصد از ارزش صادرات خود»، به صورت یک‌جانبه و بدون مشورت با ذینفعان اصلی اتخاذ شده، که می‌تواند شرایط سختگیرانه‌ای را آن هم در سالی که به نام سرمایه‌گذاری در تولید از سوی مقام معظم رهبری نامگذاری شده، پیش روی صادرکنندگان قرار دهد و آثار زیانباری بر نظام صادرات غیرنفتی، انگیزه صادرکنندگان و جریان بازگشت ارز حاصل از صادرات بگذارد لذا خواستار طرح موضوع در دبیرخانه شورا شد. لذا با توجه به موارد فوق بعد از طرح موضوع در دبیرخانه شورا و بحث و گفت و گو تصمیمات زیر اتخاذ گردید:

با عنایت به مندرجات صورتجلسه و مستندات اشاره شده، در دبیرخانه شورا تصمیمات زیر اتخاذ و به شورای گفت و گو پیشنهاد می‌نماید:

- تداخل وظایف و مأموریت های بانک مرکزی با سازمان توسعه تجارت به عنوان متولی اصلی تجارت خارجی ایران یکی از موانع جدی تصمیم گیری در حوزه صادرات است، به گونه ای که بانک مرکزی وظایف و مأموریت های ثبات و سلامت شبکه بانکی و مهار تورم، کمک به تحقق عدالت اجتماعی و... عهده دار بوده و سازمان توسعه تجارت ایران، براساس فصل دوم قانون تجارت مسئول تسهیل، توسعه و تقویت تجارت خارجی ایران، به ویژه صادرات غیرنفتی است اما شرایط کنونی کشور موجب گردیده تا بانک مرکزی به انحاء مختلف در وظایف و مأموریت های سازمان توسعه تجارت با صدور تصمیمات متعدد مداخله نموده و این تداخل وظایف و مأموریت ها محیط کسب و کار را نامساعد می نماید لذا ضرورت عدم مداخله بانک مرکزی در تسهیل و توسعه و تقویت تجارت خارجی ایران یک اصل است. (رفع تداخل مسئولیت های بانک مرکزی و سازمان توسعه تجارت از طریق شورای مرکز)

- به موجب مواد ۲ و ۳ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار مصوب ۱۳۹۰ دولت مکلف است در مراحل بررسی موضوعات مربوط به محیط کسب و کار برای اصلاح و تدوین مقررات و آیین نامه ها، نظر کتبی اتاقها و آن دسته از تشکلهای ذی ربطی که عضو اتاقها نیستند، اعم از کارفرمایی و کارگری را درخواست و بررسی کند و هرگاه لازم دید آنان را به جلسات تصمیم گیری دعوت نماید و ماده ۶۰ قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقای نظام مالی کشور مصوب ۱۳۹۴ که رعایت مواد (۲) و (۳) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار در تدوین آیین نامه های اجرایی این قانون الزامی است، اما حسب آنچه در نامه اتاق ایران آمده است نظر بخش خصوصی اخذ نگردیده است. (ضرورت رعایت مواد ۲ و ۳ قانون بهبود و ماده ۶۰ قانون رفع موانع تولید توسط بانک مرکزی)

• با عنایت به مغایرت صدور "دستورالعمل ایجاد محدودیت در ارائه خدمات بانکی برای عدم ایفای تعهد صادرکنندگان" در هجدهمین نشست هیات عالی بانک مرکزی مورخ ۱۴۰۳/۱۱/۲۳ و بخشنامه صادر شده توسط بانک مرکزی مبنی بر افزایش ۱۰ درصدی، آستانه رفع تعهد ارزی صادرات از ۶۰ به ۷۰ درصد و با توجه به آثار منفی این بخشنامه بر صادرات کشور از طریق شورای مرکز و متولیان استانی درخواست حذف افزایش سقف تعیین شده از ۶۰ درصد به ۷۰ درصد و ضوابط تعیین شده در دستورالعمل ایجاد محدودیت در ارائه خدمات بانکی برای عدم ایفای تعهد صادرکنندگان پیگیری گردد.	
با عنایت به مندرجات گزارش و مستندات اشاره شده، در دبیرخانه شورا تصمیمات زیر اتخاذ و به شورای گفت و گو پیشنهاد می نماید: • تداخل وظایف و مأموریت های بانک مرکزی با سازمان توسعه تجارت به عنوان متولی اصلی تجارت خارجی ایران یکی از موانع جدی تصمیم گیری در حوزه صادرات است، به گونه ای که بانک مرکزی وظایف و مأموریت های ثبات و سلامت شبکه بانکی و مهار تورم، کمک به تحقق عدالت اجتماعی و.... عهده دار بوده و سازمان توسعه تجارت ایران، براساس فصل دوم قانون تجارت مسئول تسهیل، توسعه و تقویت تجارت خارجی ایران، به ویژه صادرات غیرنفتی است اما شرایط کنونی کشور موجب گردیده تا بانک مرکزی به انحاء مختلف در وظایف و مأموریت های سازمان توسعه تجارت با صدور تصمیمات متعدد مداخله نموده و این تداخل وظایف و مأموریت ها محیط کسب و کار را نامساعد می نماید لذا ضرورت دارد عدم مداخله بانک مرکزی در تسهیل و توسعه و تقویت تجارت خارجی ایران یک اصل است. (رفع تداخل مسئولیت های بانک مرکزی و سازمان توسعه تجارت از طریق شورای مرکز) • به موجب مواد ۲ و ۳ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار مصوب ۱۳۹۰ دولت مکلف است در مراحل بررسی موضوعات مربوط به محیط کسب و کار برای اصلاح و تدوین مقررات و آیین نامه ها، نظر کتبی اتاقها و آن دسته از تشکلهای ذی ربطی که عضو اتاقها نیستند، اعم از کارفرمایی و کارگری را درخواست و بررسی کند و هرگاه لازم دید آنان را به جلسات تصمیم گیری دعوت نماید و ماده ۶۰ قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقای نظام مالی کشور مصوب ۱۳۹۴ که رعایت مواد (۲) و (۳) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار در تدوین آیین نامه های اجرایی این قانون الزامی است، اما حسب آنچه در نامه اتاق ایران آمده است نظر بخش خصوصی اخذ نگردیده است. (ضرورت رعایت مواد ۲ و ۳ قانون بهبود و ماده ۶۰ قانون رفع موانع تولید توسط بانک مرکزی) • با عنایت به مغایرت صدور "دستورالعمل ایجاد محدودیت در ارائه خدمات بانکی برای عدم ایفای تعهد صادرکنندگان" در هجدهمین نشست هیات عالی بانک مرکزی مورخ ۱۴۰۳/۱۱/۲۳ و بخشنامه صادر شده توسط بانک مرکزی مبنی بر افزایش ۱۰ درصدی، آستانه رفع تعهد ارزی صادرات از ۶۰ به ۷۰ درصد و	پیشنهادهات

با توجه به آثار منفی این بخشنامه بر صادرات کشور از طریق شورای مرکز و متولیان استانی درخواست حذف افزایش سقف تعیین شده از ۶۰ درصد به ۷۰ درصد و ضوابط تعیین شده در دستورالعمل ایجاد محدودیت در ارائه خدمات بانکی برای عدم ایفای تعهد صادرکنندگان پیگیری گردد.	
۱- صورتجلسه هشتمین نشست دبیرخانه شورای گفت و گو مورخ ۱۴۰۴/۰۲/۲۹ ۲- نامه شماره ۱۴۰۴/۵۵۸/ص مورخ ۱۴۰۴/۰۲/۲۱ رییس کمیسیون توسعه صادرات غیر نفتی اتاق ۳- دستورالعمل بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران در خصوص «الزام صادرکنندگان به رفع تعهد ارزی صرفاً تا سقف ۷۰ درصد از ارزش صادرات خود» ۴- نامه شماره ۰۴/۲۴۱۷۸ مورخ ۱۴۰۴/۰۲/۰۳ مدیر کل امور تجارت خارجی اداره رسیدگی به تعهدات صادراتی و وارداتی بانک مرکزی ۵- تصمیمات سی امین جلسه مورخ ۱۴۰۴/۰۲/۰۳ کارگروه بازگشت ارز حاصل از صادرات	فهرست مستندات و مدارک پشتوانه